DISPUTATIO MEDICA,

De

CATARRHO

QVAM

DEO TER OPTIMO

MAXIMO

Adiuvante

PERMISSV ATQVE AVTHORITATE AMPLISSIMI

Collegij Medici

SVB PRÆSIDIO

Clarißimi Experientißimi Viri Dn.

JOHANNIS LUDOVICI MOEGLINGI HEIDELBERGENSIS, MEDICINÆ DOCTORIS, ET Ejusdem in celeberrima Tubingensi Academia Professoris Ordinarii, Dn. Præceptoris sui summa observantia colendissimi,

PVBLICO EXAMINI SVBIICIT

JOH. CASPARUS WEGELINUS,

Augusta-Vindelicus.

Ad diem Julij, hora locoque consuetis.

§(*,*)§

TVBINGÆ,

Ex Officina Typographica EBERHARDI WILDII.

Viris

NOBILITATE, VIRTUTE,

MULTARUMQUE RERUM USU GRAVISſimis, Ampliſsimis, Præſtantiſſimis

Dn. JOHANNI
Dn. DANIELI
Dn. JONÆ

} Oeſterreichern/ *Fratribus Germanis.*

Dominis Mecænatibus, Patronis & Fautoribus ſuis ſanctè colendis & venerandis.

Diſputationem hanc Medicam

In animi obſervantis, & acceptorum beneficiorum memoris σύμβολον

dicat

atque conſecrat

JOH. CASPAR WEGElinus A. & R.

Thesis Prima.

KAταρρος contractè κατάρρους & ῥεῦμα vel ῥευματισμὸς, item καταςαγμὸς Græcis, Latinis itidem servato vocabulo græco, Catarrhus, defluxus & destillatio, generalissima significatione, omnem è quacunq; in quamcunque corporis partem prolapsum significat.

II.

Contracta nimis significatione, eum tantùm, qui in palati & oris vicinasq; partes delabitur humor, destillatio dicitur, 3. aph. 12.

III.

Nos hoc in loco propriè catarrhum dictum volumus, illum humorem excrementitium pituitosum, qui è capite ad subjectas corporis partes destillat, quem sic definimus.

IV.

Catarrhus est humoris excrementitii pituitosi, ad subjectas corporis partes, ob vitiatam cerebri concoctionem, præter naturalis prolapsus. Hipp. *l. de gland. & lib. de lo. in homine.*

V.

Morbus tamen non est catarrhus, nisi latiore significatione, sicuti autor finit. Medicar. morbum dicit esse habitum ægritudinarium corporis vel totius vel partis, ita ut res omnes præter naturam tàm symptomata & causam morbificam, quam morbum ipsum comprehendat; Sed inter symptomata ex euntis mutati ab omnibus meritò refertur.

VI.

Quia vero inter species motus collocatur catarrhus, eadem profectò quæ in aliis localibus motibus ad eorundem naturam agnoscendum considerantur, in hoc quoq; defluxionis motu contemplanda nobis erunt.

VII.

Ad absolutam autem omnium, quæ secūdum locum moventur, cognitionem, hæc quinq; præcipuè observantur. Mobile, quod movetur: Principiū, quod movet: Terminus à quo incipit motus: Terminus ad quem tendit motus & spatium per quod defertur motus.

VIII.

Mobile s. materia est humor excrementitius pituitosus, isq; aut calidus per accidens, aut frigidus per se semper, crassus vel tenuis, dulcis vel insipidus, vel acris, vel acidus, vel salsus, vel simplex vel compositus, vel spumosus vel peculiariter corruptus.

IX.

Cerebrum enim cum suâ naturâ frigidum & humidum sit, laxum & amplum, reliquoq; corpori cucurbitæ instar incumbat, pituitosa & cruda congerit corrumpitq; excrementa, eaq; varia pro diversitate majoris minorisve refrigerationis & cætera, testante Platone in Thimæo, qui omniū à capite fluxionum pituitam vel acidam, vel salsam, vel insipidam (intellige & aliam quamcunq; corruptam) esse affirmat, & *Ar. l. 2. de par. an.* hisce verbis. Fluxiones etiam ob eam rem ex capite oriuntur in iis corporibus, quibus cerebrum frigidius est, quam temperamentum modicum postulet: cū enim alimentum per venas sursum respirat, ubi excrementum ob ejus loci vim refrigeratum est, fluxiones pituitæ, saniei q; movent, & quæ sequuntur. Nec huic sententiæ contradicit. Hipp. *l. 2. de mor. n. 1. n. 11. l. de vict. ra. n. 39. l. de mor. sa. lib. de gland.* aliisque locis plurimis.

X.

Licet quidem excrementitii hujus humoris, pro alimenti & humorum copia, qui à partibus inferioribus ad caput mittuntur, magna sit diversitas, dum interdum nulla insigni qualitate præditus est, & saltem copia peccare videtur; nonnunquam etiam qualitatem alienam habet, & vel frigidus est vel calidus, salsus, acris, gravè olens, nonnunquam etiam corruptus & substantiâ peccans, unde catarrhi epidemii & contagiosi ortū habent, qualis fuit qui anno 1557. & 1580. grassatus est, de quo Mercatus *l. 2. pract. c. 1.* & Clariss. Sen. *l. 4. de febrib. c. 15.* Tamen omnis humor ille excrementitius è capite destillans pituita nominatur, cum peculiarem in capite & cerebro alterationem accipiat. Ut enim reliquæ partes, sic & cerebrum habet innatam & propriam vim, non solum alimentum assumptum coquendi & sibi assimilandi: sed excrementum peculiari modo alterandi.

XI.

Colligitur autem hæc materia in capite, ob facultatem cerebri, quæ moderato aliâs calore perficitur, labefactatam vel primariò vel per consensum.

XII.

Extus quidem à sex rebus non naturalibus dictis, quæ vel intemperiem cerebri, vel repletionem vel imbecillitatẽ vel aliud quid inducere possunt: ut sunt aeris constitutio austrina, aquilonaris, autumnalis, uda & pluviosa; soli proprietas, conclavia ac loca palustria, cavernosa, fumo carbonũ, metallorum, mineralium infecta. Cibi mali & crassi succi, difficilisq; cõcoctionis; medicamenta vel aromata vaporosa, ut cæpæ, allia, sinapi, eruca, & quod hoc nomine infame habetur apium: Carnes omnes annosæ & duræ, caseus vetus, lacticinia & quæ ex his parantur; oleum & fructus oleosi, juglandes, avellanæ & olivæ. Idem facit odor gravis sive bonus sive malus, ac peculiariter quidem violarum & rosarum. Vina generosa & acria immoderatè hausta: Somnus nimius & maximè pomeridianus. Motus nimii violentique: Mœstitia: Mensium hæmorrhoidumq; retentio & hujuscemodi alia ferè infinita.

XIII.

Intus autem ab insigni aliqua cerebri ad calidum, frigidum aut humidum spectans intemperie, sive sola ea sit, sive conjugata: partium & membrorum societate, robore, aut imbecillitate: repletione multa cacochymica & plethorica: vel cordis denique, ventriculi, lienis, epatis, renum & uteri mala constitutione.

XIV.

Principium mobile deorsum movens triplex est; unum internum, duo externa, attrahens unum, expellens alterum. Unumquodq; enim quod secundum locum movetur, ut 7. Phys. refert Philosophus, aut ab interno movetur principio, aut ab externo.

XV.

Internum consistit partim in ipso humore mobili, qui suâpte naturâ propriiq; ponderis impulsu, remoto prohibente in partes subjectas irruit & incumbit. Partim in expultrice cerebri, quæ vel materiæ copia gravatur, vel qualitatis pravitate irritatur, vel copia & qualitate simul oneratur & lacessitur.

XVI.

Quæ ab externo principio præter naturam moventur, duas supremas obtinent differentias. Impulsionis scilicet & tractionis.

XVII.

Trahuntur autem à cerebro deorſum humores trifariam à partibus fluxionem ſuſcipientibus, ſimilitudinis ratione, caloris vi, doloriſq; injuria.

XVIII.

Expellunt extrinſecus adhibita; æſtus colliquefaciens & quicquid reſolvendi vim habet: cujuſmodi ſunt radii ſolares, & omnino aer calidus, potio vini nobilioris, frictiones intempeſtivæ capitis cum pannis calidis, crebrior calidorum uſus, motus animi & corporis vehementes coopertura capitis.

XIX.

Vel frigus conſtringens, & alia quibus comprimendi ac condenſandi externas capitis partes facultas ineſt, ita ut materia (quæ alias per inſenſilem tranſpirationem diſſipata fuiſſet) ab immoderato nivis aut aquæ gelidioris appulſu, aut aeris hyemalis frigore, ſpongiæ inſtar manu compreſſæ valenter exprimatur.

XX.

Terminus à quo ſ. fons & origo fluxionis eſt ipſum caput; non quidem ſolum cerebrum, aut ejus ventriculi: ſed partes inſuper capitis externæ cutis ſcilicet in occipitio longè craſſiſſima, eoq; nomine interiorum exhalationum minus pervia.

XXI.

Hinc in omnes corporis partes, per meatus tanquam canales quoſdam, quos ad ſeptem fontes reduxit, Hipp. *lib. de gland.* defertur catarrhus, per oculos videlicet, per aures, per nares, per palatum in guttur & in gulam, per venas in ſpinalem medullam & in ſanguinem.

XXII.

Si ergo irruerit in oculos, chymoſim, ophtalmiam, pterygia, ulcera, dilatationem pupillæ, ſuffuſiones, oculi expreſſionem, ſtrabiſmum, paralyſin, nyctalopen, cæcitatem aliaq; in his mala excitabit.

XXIII.

Si ad aures fuerit præcipitatus fluxus, dolores aurium efficiet, auditus hebetudinem, ulceraque tinnitum & ſurditatem.

XXIV.

Si ad nares irruerit, gravedinem, ozænas, puſtulas aut polypum creabit.

XXV.

Si in palatum deſtillârit catarrhum ſic propriè dictum gignet, qui diverſorum exiſtit morborum cauſa, prout vel partes in faucibus collocatas affecerit, vel inde aut per æſophagum aut laryngem & aſperam arteriam in

XXVI.

Si gurgulionem invaſerit, aut glandulas quæ utrinq; ad finem faucium adjacent, aut motui linguæ inſervientes nervulos, uvulam inducet & columellam, antiadas linguæque paralyſin.

XXVII.

Si in faucibus laterotenus per laryngem & aſperam arteriam delabendo, hujus membranas imbutas laxârit aut exaſperârit, bronchum & raucedinem pariet.

XXVIII.

Si confeſtim & affatim in cavitatem aſperæ arteriæ irruerit, & ſpirituum meatum impediverit, irritabit tuſſim.

XXIX.

Si in pulmonis bronchia atque canales ſeſe infarſerit, eaque oppleverit aut obturarit, aſthma, dyſpnæam atque orthopnæam excitabit, quam vulgo nominant catarrhum ſuffocativum.

XXX.

Si acredine & ſalſedine pulmones eroſerit atq; exulcerarit cauſa erit veræ phtiſis, quæ eſt ulcus & frequentiſſimè ab acribus & ſalſis catarrhis excitatur, totumque corpus hectico calore abſumit & emaciat.

XXXI.

Si ad muſculos pectoris diſperſus fuerit catarrhus, aut collectus ad mẽbranam ſuccingentem coſtas, gignet empyemata & pleuritidem.

XXXII.

Si ex faucibus per œſophagum fuerit delapſus in ventriculum, imbuet & laxabit cum oſculum ejus ſuperius, in quo & ſenſum hebetabit, tum reliquum corpus & calorem nativum obtundet. Inde ſequuntur ἀνορεξίαι, nauſeæ, faſtidia cibi, ἀπεψίαι, δυσπεψίαι, &c. Et ex permixtione magna catarrhorum cũ cibis affectiones cœliacæ, quæ vulgo nominantur cibales fluxus; ſi inteſtina lubrificarint & lævigarint, ſequentur lienteriæ & diarrhææ; ſi acredine eroſerint inteſtina, orientur dyſenteriæ; ſi lentore ac viſciditate obſtruxerint atq; copia, in gracilibus inteſtinis ileon; in craſſioribus colica pathemata ciebunt; ſi rectum inteſtinum affecerint tenaſmum inducent & arroſione rhagadenem.

XXXIII.

Si ad venas catarrhi refluxerint, ſiquidem frigidi, crudi fuerint, ſanguinem refrigerabunt & epar, totumq; corpus implebunt crudis humoribus. Unde cachexia & tandem anaſarca exiſtit, vel ex obſtructione putreſcunt

& causa erunt febrium quotidianarum, & robore naturæ excussi ad extrema vel corporis vel articulorum parient tumores οἰδηματώδεις & flatulẽtos.

XXXIV.

Si calidi acres fuerint humores in venis, & epar præter naturam calefaciunt, & vel putrescent in venis, fientq; causa febrium, vel continuarum, vel periodicarum: vel non putrescent, sed robore naturæ extrusi ad extrema corporis vel articulorum in tumores erumpent præter naturam calidos & dolores ciebunt arthriticos, podagricos, chiragricos.

XXXV.

Si catarrhorum defluxio ad nervos, spinalem medullam, & quæ hanc muniunt vertebras sese converterit, siquidem in nervis aut spinali medulla hæserit, paralysis, spasmus, tremores, stupores gignuntur: si in vertebrarum juncturis constiterit, arthriticos dolores inferet.

XXXVI.

Si ex nervis in ipsos eruperit musculos, aut ex venis & hos tumefaciet cum dolore, & motus eorum impediet, inde eveniet, ut sæpè tota membra vix moveri queant, ægrè circumagatur collum, difficulter attollantur brachia, &c.

XXXVII.

Differentias catarrhi, quas vel ultro suppeditat humor quantitate & qualitate excedens: vel subjectum in quod illabitur; vel causa efficiens, ex dictis jam colligere non est difficile.

XXXVIII.

Cum vero Medicus causas per signa cognoscat, & de causis actum sit hactenus, ad signa jam nobis est descendendum, quæ duplicia, dignostica & prognostica.

XXXIX.

Licet quidem signorum magnus sese offerat campus, nos tamen brevitati studentes, pręcipuam illorum seriem, & quę Medico imprimis cognitu necessaria sunt, sequentibus thesibus includemus.

XL.

Signa imminentis destillationis sunt, totius repletio, capitis gravitas, somnolentia, sensuum sensoriorumq; languor & inertia, narium distensio, irrigatio palati perpetua: dolor item capitis externus, & qui contactu, præsertim inversis capillis exacuitur: tumor œdematosus interdũ, ut cera mollis, cuti maximè ad occipitium subjectus, cutis densitas, nec calvæ propius adhærens, turgida facies.

XLI.

Signa incipientis destillationis sunt titillationis vel mordicationis sensus in naribus aut faucibus, nonnunquam etiam motus cujusdam veluti aquæ aut alterius rei percipitur, quam ipsi ægri exprimere nequeunt.

XLII.

Signa præsentis jam facilè sensibus percipiuntur, ægrique relatione innotescunt.

XLIII.

Qualis aut materia sit cognoscitur à substantia ejus & qualitate aliisque circumstantiis. Si n. frigida fuerit, tum ex quantitate excrementorum quæ major erit, tum ex qualitate, quæ frigida, insipida minimeq; mordax est, cognosci potest. Facies livescit, frons atq; caput undiq; distenditur, & meatus quos Ethmoides vocantur, clauduntur, ne deorsum vox per nares transmeet ut inquit Paulus. Frigida præcessit victus ratio, temperamentum potissimum cerebri frigidum, ac ætas, tempus anni, regio, ac aeris constitutio frigida & aquilonia.

XLIV.

Si calida fuerit, acris & salsa, rubent oculi, nasus & facies, aderunt pruritus, sternutationes, ulcera, nonnunquam etiam febres, ad tactum sæpè caput æstuans percipitur, juvant frigida nocent calida, præsertim si ætas, têperamentum, habitus corporis, aeris constitutio, victus ratio consentient.

XLV.

Urina quoq; hîc inspicienda venit, quæ si tenuis & ruffa cum ejusdem coloris circulo desuper granuloso appareat, calidam utiq; testabitur materiam. Si verò tenuis & pallida cum granuloso circulo, vel loco circuli spuma alba per granula divisa adsit, frigidum ostendit humorem.

XLVI.

Crudum crassum, glutinosum, viscosum & inobedientem humorem indicant, urinæ albæ, tenues, spumosæ aut turbidæ, tusses siccæ aut sine sputo, quia scilicet adeò annulis & parietibus meatuum asperæ arteriæ adhæret, ut vix nisi magno & repentino impulsu inde evelli possit, quemadmodum Gal. 2. de sympt. caus. 4. 3. de rat. vi. co. 2. & 1. prog. co. 99. exponit.

XLVII.

Tenuis cognoscitur ex eo dum expuitur, quod labilis sit, & fluens; at è diverso crassus in globum vertitur, & in se permanens non fluit. Ex velocitate quoq; fluxus alterum distinguens indicium sumitur. Nam si veloci-

ter fluat, & præſertim ad partes diſtantes, ut puta ad pulmonis vias anguſtas, ſubitò ſuffocans, ſubtilis exiſtit; ſi verò tardè, craſſus judicatur.

XLVIII.

Idiopathicum dijudicabimus ex antegreſſa atq; innata totius capitis debilitate, ſolitaria ejus affectione, aliorum membrorum incolumitate, defluxu minus interpolato. Sympathicum vero ex illorum contrariis, integritate capitis congenita & uſitata, aliorum membrorum alteratione prævia & decurſu interrupto.

XLIX.

Signa complicati catarrhi ex calida excitante cauſa, & frigida ſtillante materia, ſeu è contra ex frigida cauſa & calida fluente materia ſunt complicata ſigna; calidam quædam concitantem cauſam oſtendentia, & quædam frigidam fluentem materiam declarantia, aut è contrariò frigidam promoventem cauſam ſignificantia, & calidam aliqua atteſtantia materiam.

L.

Quò ad Prognoſtica. Hoc malum minimè eſt contemnendum, ut Celſus ait, dum enim eſt confirmatum, haud ita facilè occurri poteſt: ſequuntur enim plerũq; morbi diuturni, quãdoque lethales. Difficilis autem redditur cura, & augetur periculum pro magnitudine peccati. v. g. ſi tenuis nimis, craſſus & viſcidus, mali ſaporis, ingrati odoris, praviq; coloris exiſtat, ſi majori cum violentia expellatur, ad partes nobiliores feratur ab iiſdemq; ſuſcipiatur. Sic ſi laborans fuerit ſenex, imbecillis viribus. Hinc aph. ille, deſtillationes & gravedines in ſenibus coctionem vix admittunt.

LI.

Cura catarrhorum præter convenientem ſex rerum non naturaliũ moderationem, quinq; intentionibus perficitur. Prima eſt æquabilitas & rectificatio materiæ. Si enim calidus eſt aut frigidus catarrhus, emendatur frigefacientibus & calefacientibus: ſi tenuis nimis aut ſubtilis incraſſantibus: ſi corrodens, putridus aut virulentus, acrimoniam aut malignitatem obtundentibus: ſin craſſus aut tenax, attenuantibus, incidentibus aut detergentibus. Altera intentio eſt materiæ evacuatio. & Tertia ſi in motu eſt, aut adhuc in viis fertur, ejus interceptio, aut ad loca diſtantia revulſio: ſin vero jam influxit derivatio. Quarta ſanatio eſt, & in integrum reſtitutio membri mittentis. Ultima corroboratio, confortatioque recipientis.

LII.

Cum autem in omni catarrho magna ex parte ſit geminata fluxio, qua ceu ripæ inſtar affluunt refluuntq; humores, univerſalis evacuatio præmittenda erit, curandumq; ut ventriculo & toto corpore expurgato, quàm minimum cerebro communicetur.

Si ita-

LIII.

Si itaq; plenitudinis notæ appareant, aut caput totumq; corpus multo sanguine æstuet, viresq; permittant, omnium primò venæ sectio (præmisso tamen clystere aut leni pharmaco) adhibenda.

LIV.

Mittendus autem sanguis pro majore minoreve redundantia, copiosior parcior, habita imprimis virium ratione, non respiciẽdo ad dierum numerum monente Gal. 9. *Meth. c.* 5. *&* 4. *acut. com.* 76. exemplo Hippo. in Hist. Anaxionis. 3. in 3. *Epi. T.* 81. neque etiam ad diei horam. Nunquam non enim cum resurget integrum id erit.

LV.

Viribus tamen infirmioribus, aut alia causa impedita V. S. cucurbitulas vel hirudines, de consilio Avicennæ, non dorso, sed occipiti applicandas esse censemus.

LVI.

Hinc ad purgationem accedendum quæ ut commodius instituatur, corpus ad evacuationem præparandum, secundum illud Hipp. 2. *aph.* 9. Corpora si quis purgare voluerit, oportet fluida reddere; calida quidem frigidis, ut sunt decoct. nymph. cichor. acria incrassantib. ut syr. de papavere, cũ diatrag. frig. diacodio simplici. Frigida verò crassa & tenacia, calidis attenuantibus, qualia sunt, mel rosarum, oxymel simplex & similia.

LVII.

Deinde purgatio instituatur, in calido quidẽ rheumate, cassiâ fistula aut manna dissoluta in decocto fructuum, prunorum, jujubarum, &c. aut in syrupo rosato solutivo. In frigido vero pill. de hiera simpl. hiera cum agar. Arabicis, cochiis & similibus. Vel sit potiuncula talis ℞ Elect. Hamech, Ind. majus an. ʒij Syr. de polypod. ℥j. stæchad. betoni. an. ʒvj Decoct. flor. & fruct. ℥ij vel q. s. ad dissolvendum, misce f. potio.

LVIII.

Inter chymica & metallica commendatur antimonium, & quæ ex eo fiunt vitrum, flores, crocus metallorum, & hinc facta aqua benedicta Rulandi & mercurius vitæ, in sympathico catarrho præcipuè.

LIX.

Verùm quidem sunt ista præstantia & efficacia medicamenta, quibus sæpius radices mali extirpatæ sunt; ast si negligenter præparentur, aut ab iis quibus non conveniunt, & absque ratione exhibeantur, ♉ vitæ

☿ mortis, aut ☿ vitæ æternæ evadit. Laudatur & spr. tartar. sulph. vitrioli & similia.

LX.

Administrata totius evacuatione, capitis plenitudo caput purgiis h. e. errhinis, apophlegmatismis & gargarismis, sed præmissa coctione & præparatione vacuanda restat.

LXI.

Fiant itaque in catarrho frigido errhina, ex succo betæ, rad. ireos, rutæ, majoranæ an. ℥iij misceantur, & fiat errhinon cujus portio ventriculo jejuno in nares attrahatur. Validius erit medicamentum, si succi cyclaminis ℥iij. pip. alb. & nigellæ an. ℈j addideris.

LXII.

Succus caulium etiam per nares attractus ad hanc rem utilis est, vel caulis betæ. Aut radix ireos vel cyclaminis in figuram pyramidis formetur, aquæ majoranæ immergatur filo alligetur, & in nares indatur.

LXIII.

Ex iisdem fiant & gargarismi & ex aliis, ut hyssopo, ruta, thymo, origano, salvia stæchade quibus addi potest aliquid agarici & oximellis vel simplicis vel compositi.

LXIV.

Etsi quidem frigidus & humidus sua naturâ humor sit pituita, & propterea calida medicamenta indicare videatur: tamen aliquãdo vel propter præsentem febrem, vel humoris extraneum calorem, ex putredine, vel ex mistura alterius calidioris humoris contractum, utimur vel frigidis vel non admodum calidis, ut syr. viola. solut. simpl. & compos. rosa. decocto florum & fructuum, electuar. rosat. diaphæn Ind. Mesuæ.

LXV.

Quod si vero destillatio nimium acris, calida, vehemens corrodensque sit, cum tussi aspera, vigiliis continuis & suffocationis periculum immineat, de sistendo catarrho cogitandum est; modo cum stipticis, ut bolo armeno, spica, olibano: modo cum his quæ à proprietate incrassant, ut julebo violaceo, zaccharo viol. penidiis, diatragacantho loch de papavere, diacodio liquido, pilulis bechicis, modo cum gargarismis ex aq. ros. aceto, sandaraca & pilulis de cynoglossa.

LXVI.

Si tenuis nimis & frigida fuerit, decoctiones, pilulæ, pastilli & alia parentur ex olibano, thure, mirrha, sandaracha, croco, gummi arabico, amy-

LXVII.

In omni catarrho multum aſtringendo valet, ſaccharum roſatum cum bolo armeno, diatragacantho & penidio, diaolibanum cum aq. plantag. in introitu lecti, in materia calida; in frigida cum aq. hyſſ. pill. de ſtyrace de cynogloſſa.

LXVIII.

Poſtmodum materia præſidiis convenientibus evacuanda, & à partibus nobilioribus ad ignobiliores derivanda.

LXIX.

Fiant ergo diverſiones per clyſteres, per lotiones extremorum, per frictiones & ligationes eorundem, ut & per cucurbitulas.

LXX.

Galenus m. m. c. 14. in catarrho ſalſo ad pulmones fluente cum metu exulcerationis medicamentum ex tapſia cum fimo columbino, ſuturæ coronali applicat, revulſionis cauſa, ut materia ſurſum retracta inſenſibiliter evacuetur.

LXXI.

Etſi divertentibus & catarrhum intercipientibus ipſi quoque parti recipienti conſulatur; tamen & utile eſt, ipſam partem recipientem confirmare per aſtringentia, quibus expultrix roboratur, ut non ſolùm non admittat materiam à capite affluentem: ſed & repellat. Talia ſunt roſæ, balauſtia, plantago, myrtilli, bolus armenus, nuces cupreſſi & ſimilia, pro partiũ varietate alio atque alio modo exhibita. Pectori tamen & pulmoni aſtringentia non conveniunt, præſertim poſtquam materia influxerit, quoniam nullo modo in pectore retineri, ſed rejici debet.

LXXII.

Ubi vero deſtillatio in parte recipiente fixa, morbum peculiarem generat, in oculo ophtalmiam, in alia parte alium, peculiares illorum morborum curationes requiruntur,

LXXIII.

Aſt cum nõ ſatis ſit medico præſentium morborũ cauſas abſcindere; ſed & futuros reſpicere oporteat: non ſolùm de alterantibus quatenus purgationi inſerviunt; ſed etiam quatenus capitis virtutem totiuſque corporis roborant nobis eſt agendum. Horum vero cum quædam ſupra fuerint enumerata, ex multis pauca quædam in medium proferre ſufficiat.

LXXIV.

Præter ea autem conferunt, theriaca & mithridatica antidotus, diamoſchum, diambra, diamargarita, diagalanga, aromaticum roſaceum, garyophillatum, dianthos, conſerva betonicæ, oleum ſuccini, ſaccharum roſaceum, myrobalani conditæ, diatrion ſantalon, diarrhodon abbatis, ligni aloes, terra ſigillata, cornu cervi, monocerotis, margaritæ, coralli. Lapides prætioſi, granati, ſapphiri, hyacinthi, rubini, ſmaragdi, Jaſpides, hæmatitides.

LXXV.

Hæc ſi chymico artificio elaborata, à fæcib. terrenis elicita, & quaſi carcere liberata fuerint, magna ſpe boni ſucceſſus & ſanitatis tàm præſervandæ, quàm recuperandæ exhibebuntur, præſertim ex auro, argento, cupro & chalibe, ex quo pulvis ſub croci Martis nomine, & oleum ejuſdem utiliſſimum prædicantur inter alia.

LXXVI.

Diæta ſex rerum non naturalium uſu abſolvitur. Aer ſit temperatus. Cibus & potus parciſſimus, concoctu facilis & boni ſucci paucique excrementi. Cœna ſit parcior prandio. Vinum vitetur, generoſum præſertim quod caput petat, materiam deferat & ſua caliditate attrahat. Poſt etiam neque legere neque ſcribere jubet Celſus lib. 1. c. 5. Somnus ſit moderatus neque longus nec diurnus motus item animi & corporis ſit parcus & tempeſtivus. Alvus quotidie ſubducatur, ſi non naturâ, arte fiat, ut juſculo aut alio ſimili, quorum catalogum recenſere theſium ratio non videtur admittere.

LXXVII.

Atque hæc de catarrho omnium morborum ſcaturigine, craſſâ minervâ dicta ſufficiant. Deo ter Opt. Max. ſit laus, honor & gloria, in ſempiterna ſecula.

FINIS.